

Subjekty trestního řízení

Doc. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., Univ. Priv. Prof.

Subjekty trestního řízení

Pojem:

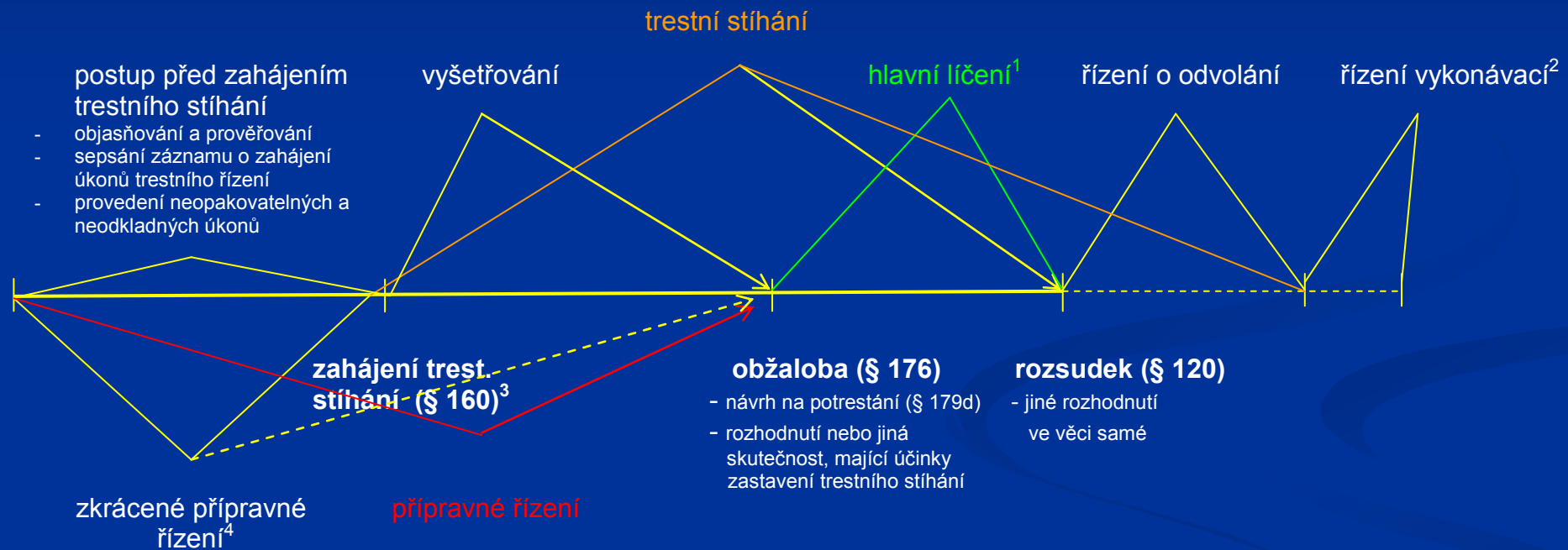
Subjekty trestního řízení rozumíme ty činitele (státní orgány, fyzické a právnické osoby), kteří mají a vykonávají vlastním jménem vliv na průběh řízení a kterým zákon dává k uskutečnění tohoto vlivu určitá procesní práva nebo určité procesní způsobilosti.

Druhy subjektů v trestním řízení:

- orgány činné v trestním řízení:
 - > soud
 - > státní zástupce
 - > policejní orgán
- osoba, proti níž se řízení vede (podezřelý, obviněný, obžalovaný, odsouzený)
- obhájce obviněného
- poškozený
- zúčastněná osoba
- osoby s tzv. samostatnými obhajovacími právy
- orgán pověřený péčí o mládež v řízení proti mladistvým
- další osoby jako např. svědek, znalec, tlumočník, pokud uplatňují návrhy na svědečné, znalečné nebo tlumočné

- Strany jako subjekty trestního řízení
- Procesní způsobilost subjektů v trestním řízení

Schéma průběhu trestního řízení podle českého trestního řádu

¹ Ve věcech, v nichž se konalo zkrácené přípravné řízení rozhoduje samosoudce po projednání věci ve zjednodušeném řízení (§ 314b trestního řádu).

² V některých případech, v nichž jsou uplatněny mimořádné opravné prostředky, resp. kdy je rozhodováno Ústavním soudem o ústavní stížnosti (§ 265a, §266, § 277, resp. § 314h a násl. trestního řádu) může probíhat ještě řízení o těchto prostředcích.

³ Ve věcech, v nichž se konalo zkrácené přípravné řízení a kde podal státní zástupce návrh na potrestání podle § 179d trestního řádu se trestní stíhání zahajuje tím, že návrh státního zástupce na potrestání byl doručen soudu (§ 174b odst. 1 trestního řádu).

⁴ Zkrácené přípravné řízení neprobíhá formou vyšetřování a nejde ani o řízení před zahájením trestního stíhání. Jde o samostatný druh řízení s vlastními pravidly.

Policejní orgán v trestním řízení

- Policejní orgán - v trestním řízení se tak označují útvary Policie ČR, resp. útvar Ministerstva vnitra pro inspekční činnost
- Organizace a působnost policie - zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Úkoly policie související s trestním řízením:
 - ochrana bezpečnosti osob a majetku,
 - boj proti terorismu,
 - odhalování trestných činů a zjišťování jejich pachatelů,
 - vedení vyšetřování o trestných činech.
- Úkony trestního řízení koná zpravidla samostatně, ale pod dozorem státního zástupce. V některých případech (zejména má-li být úkonem zasahováno do občanských, resp. lidských práv a svobod) je k provedení úkonu třeba předchozího souhlasu státního zástupce nebo soudce.

Úloha policie v rámci jednotlivých částí přípravného řízení:

- **Prověřování:**
 - šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele
 - zahájení trestního stíhání

- **Vyšetřování - Služba kriminální policie a vyšetřování Policie ČR:**
 - vyhledávání důkazů k objasnění všech základních skutečností důležitých pro posouzení případu, včetně osoby pachatele a následku trestného činu,
 - předkládá státnímu zástupci návrh na podání obžaloby + seznam navrhovaných důkazů
 - Vyšetřování, které provádí státní zástupce

- **Zkrácené přípravné řízení**

Státní zastupitelství v trestním řízení

- Historie veřejné žaloby

- Definice:

Soustava úřadů státu, určených k zastupování státu při ochraně veřejného zájmu ve věcech svěřených zákonem do působnosti státního zastupitelství.

- Orgán veřejné žaloby v trestním řízení, plní i další úkoly vyplývající z trestního řádu, podílí se na prevenci kriminality a poskytování pomoci obětem trestných činů.

- Soustava státního zastupitelství:

- Nejvyšší státní zastupitelství (Brno)

- Vrchní státní zastupitelství (Praha, Olomouc)

- Krajská státní zastupitelství (Praha, České Budějovice, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Plzeň, Brno, Ostrava)

- Okresní státní zastupitelství

- Postavení ve vztahu k Ministerstvu spravedlnosti
- Úloha státního zástupce v přípravném řízení:
 - orgán činný v trestním řízení
 - povinnost stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví
 - odpovídá za zákonnost průběhu přípravného řízení
 - dozor státního zástupce v přípravném řízení
 - výlučná oprávnění státního zástupce
 - vypracovává a podává obžalobu
- Úloha státního zástupce v řízení před soudem:
 - postavení strany (na rozdíl od přípravného řízení)
 - povinnost účastnit se hlavního líčení

Úkoly a soustava soudů v trestním řízení

- Historický vývoj
- Poslání soudů
- Struktura soudů:
 - Nejvyšší soud (Brno)
 - Vrchní soudy (Praha, Olomouc)
 - Krajské soudy (Praha, České Budějovice, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Plzeň, Brno, Ostrava)
 - Okresní soudy
 - Zvláštní postavení - Ústavní soud
- Úkoly soudů
 - Rozhodují o vině a trestu za trestné činy

- Právní moc a příslušnost soudů
- Obsazení soudů
 - soudci
 - další úřední osoby - vyšší soudní úředník, justiční čekatel, asistent soudce, zapisovatel a protokolující úředník, tlumočník, probační úředník